

בס"ד. שיחת יום ב' דחג הסוכות, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה.

א. התחלת קריאת התורה של שני ימים הראשונים דחג הסוכות (וכן של יום שני דחג הפסח) היא: "וידבר גו' שור או כשב או עז כי יולד והי' שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה להי'".¹ ולכאורה אינו מובן: מהי השייכות של פסוקים אלו לחג הסוכות ולכללות ענין המועדים?

ענין המועדים מתחיל בפסוקים שלאח"ז: "וידבר גו' מועדי הי' וגו'"², ולכאורה היתה צריכה להיות התחלת הקריאה מפסוקים אלו, שגם בהם ישנו סכום הפסוקים הדרוש לקריאת התורה; וכיון שמתחילים מהפסוק "שור או כשב גו'", עכצ"ל, שגם ענין זה שייך לכללות ענין המועדים (שלכן קורין זאת ביום השני של חג הפסח), ובמיוחד לחג הסוכות (שלכן קורין זאת בשני הימים הראשונים).

ב. ויובן בהקדם הביאור בנוגע לכללות ענין הקרבנות:

ידוע שע"י ענין הקרבן נעשה קירוב והתאחדות הכחות באלקות, כדאייתא בספר הבהיר³ "אמאי איקרי קרבן .. שמקרב כו'", ועד ש"רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס"⁴.

ולכאורה אינו מובן: כיצד נעשית פעולה מסויימת באדם ע"י הקרבת בהמה ע"ג המזבח — הרי זה אינו כמו שאר המצוות, כמו ציצית או תפילין, שפעולת המצוה נעשית בגוף האדם או ע"י גוף האדם, משא"כ בקרבנות, שפעולת ההקרבה היא בבהמה, ואילו האדם אינו אלא בעל הקרבן?!

ואין לומר שזהו מפני שהבהמה הנקרבת היא מנכסיו של האדם — שהרי אין זה כמו נתינת הצדקה, למשל, שכאשר נותן פרוטה לעני אזי מקיים מצות הבורא ע"י פעולת הנתינה, משא"כ בקרבן, הרי חלות שם קרבן

(3) סמ"ו (קט). וראה גם זח"ג ה, רע"א.

ועוד.

(4) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.

(1) אמור כב, כו"כו.

(2) שם כג, א ואילך.

וקדושתו נעשה רק בשעה שמקריבים ושורפים את הבהמה (כולה או חלקה) ע"ג המזבח, ואז, השייכות של האדם אינה אלא להיותו בעל הקרבן.

ג. ויובן ע"פ דברי הרמב"ן⁵ בביאור הטעם לכללות ענין הקרבנות — "שיחשוב אדם .. כי חטא לאלקיו .. וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה כו".

אמנם, כדי שהפעולה בבהמה תפעל בהאדם, בהכרח שתהי' איזה השתוות ביניהם.

והענין בזה — כידוע שמלבד ה"נפש השנית בישראל (ש) היא חלק אלקה ממעל ממש"⁶, ישנה גם "נפש הבהמית"⁷, וכיון שנקראת כן ע"פ תורה, הרי מובן שהיא כבהמה ממש, אלא שזוהי הבהמה שבאדם, ולכן יש לה קישור וחיבור עם האדם שבבהמה, שזוהי הדרגא הכי נעלית שבקרבן שעולה ונכלל למעלה ע"י ההקרבה לה'.

וכל זה — מלבד הקשר והשייכות שבין האדם לבהמה, הן למעליותא, כדאיתא בגמרא במסכת חולין⁸ על הפסוק⁹ "אדם ובהמה תושיע ה'", "אלו בני אדם שהן ערומין בדעת ומשימין עצמן כבהמה", והן לגריעותא, כדאיתא בגמרא¹⁰: "שלשה כבהמה כו".

ולכן, יכולים ללמוד מן האדם שבבהמה בנוגע לבהמה שבאדם, וכן מן הבהמה שבאדם בנוגע לאדם שבבהמה.

וזהו גם מה שלומדים מג' הסוגים שבבהמה (שזכרו בהתחלת הקריאה), "שור או כשב או עז" — בנוגע לבהמה שבאדם, נפש הבהמית (שבשביל תיקונה ובירורה ירדה הנשמה למטה¹¹), שגם בה ישנם ג' חילוקים אלו.

ד. והענין בזה:

איתא בספר מאור עינים¹² (להרה"צ רמ"נ מטשערנאָביל, שהי' תלמיד הבעש"ט והרב המגיד, וחברו של רבינו הזקן), ש"שור או כשב או עז הם ג' מדרגות שיש בישראל, צדיקים רשעים בינונים. צדיקים נקראים שור, על שם הבטה (מלשון שור — במלאפוס), שמביטים ומדקדקים על מעשיהם נויש לומר, שנקראים כן גם ע"ש שרואים

9) תהלים לו, ז.

10) חגיגה טז, א.

11) ראה תניא פל"ז (מח, ב).

12) פ' האזינו (עה"פ שור או כשב גר').

5) ויקרא א, ט.

6) תניא רפ"ב.

7) זח"ג לג, ב. עט, ב.

8) ה, ב.

התגלות אלקות בכל הענינים]. כשב נקראים בינונים. עז נקראים רשעים, מלשון עזות".

ולהעיר, שמצינו גם שכל ג' הענינים שור כשב ועז הם לגריעותא, כמבואר בקונטרס התפלה¹³ "שיש ג' חלוקות כלליות בנה"ב הנק' שור כשב ועז כו", אבל, כאן מדובר כפי שהענין הוא למעליותא, שלכן קאי "שור" על צדיקים, ויתירה מזה, שאפילו "עז" שקאי על רשעים, הרי גם הוא עומד מוכן לעלות וליקרב ע"ג המזבח.

ה. וממשיך בכתוב, "והי' שבעת ימים תחת אמו":

"שבעת ימים" — קאי על שבעת המדות, ו"אמו" — קאי על בינה, מקור המדות. והפירוש ד"והי' שבעת ימים תחת אמו" הוא — שהמדות צריכים להיות תחת שליטת השכל שיהי' בעה"ב על המדות ויכוין אותם.

והענין בזה — כפי שמביא הצמח צדק¹⁴ ש"מהמדות יש יניקת החיצונים, משא"כ בינה .. כשהמדות כלולים בשכל אין מהם יניקה, ולכן לא¹⁵ יחפוץ כסיל בתבונה כו" (פי' כסיל הוא בחי' יניקת החיצונים .. ולכן לא יחפוץ כסיל הנ"ל בתבונה .. היינו המדות זו"נ כשהם כלולים בתבונה .. יען מבחי' זו אין לו יניקה, רק בהתגלות לבו ("כי אם בהתגלות לבו"¹⁵)), שהוא התגלות המדה, אז יש לו יניקה כו"¹⁶).

ומזה מובן, שכל זמן שהמדות אינם מושפעים מן השכל, אלא הם בטבעם ותקפם, בבחינת "עיר פרא אדם יולד"¹⁷ (שלכן צריך להיות ענין החינוך כו') — אי אפשר להתקרב לאלקות. וכמ"ש הבחיי"ם¹⁸ שהאהבה והיראה בעניני עוה"ז לא ישכנו יחד עם האהבה ויראה דקדושה. ולכן צ"ל "והי' שבעת ימים תחת אמו", היינו, שהמדות יהיו מושפעות ע"י השכל.

וזוהי השייכות לחג הסוכות¹⁴ — כמבואר בדרושי חסידות שבחג הסוכות מאירים המקיפים דבינה¹⁹, ועז"נ²⁰ "בסוכות תשבו שבעת ימים", ששבעת הימים שהם שבעת המדות צריכים להיות בבחי' ישיבה בסוכה,

18) בחובת הלבבות בשער ח פ"ג אופן כה, ובפתח השער לשער אהבת ה'.

19) ראה מאו"א ס, טו — מזהר ותקו"ז (נסמן ביאיר נתיב שם). ועוד. הנסמן בלקו"ש חכ"ט ס"ע 211.

20) אמור כג, מב.

13) פ"ח. וראה גם סה"ש תורת שלום ע' 10. סה"מ תש"א ע' 122.

14) אוה"ת ויקרא (כרך א בהוספות) ע' שכד.

15) משלי יח, ב.

16) לקו"ת מסעי צ, א.

17) איוב יא, יב.

היינו, תחת השפעת השכל (שזהו תוכן הענין ד'והי' שבעת ימים תחת אמר").

ולאחרי כן, הנה "מיום השמיני והלאה", דקאי על שמיני עצרת, "ירצה לקרבן אשה לה", באופן ש"יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"²¹. והדיוק בזה הוא "מיום השמיני והלאה גו'" — כיון שהכוונה היא שימשכו כל הענינים על כל השנה כולה.

* * *

ו. דובר אודות מ"ש בהפטרות יום א' דחג הסוכות: "והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים גו"²², והשייכות לניסוך המים שהי' בחג הסוכות²³.

* * *

ז. ישנו סיפור פלאי ביותר אודות הבעש"ט,

— כפי שכו"כ מספרים בפשיטות, ומשמעות הדברים שסיפור זה בא ממקור נאמן (אף שלא שמעתי סיפור זה מכ"ק מו"ח אדמו"ר)²⁴. ולהעיר גם מהפתגם הידוע²⁵ בנוגע לסיפורי הבעש"ט, שגם אם לא אירע הסיפור בפועל, מ"מ, הי' הדבר בכחו וביכלתו של הבעש"ט. ובפרט בנדר"ד, שמשמע שזהו סיפור אמיתי —

שפעם²⁶ באו גדולי מעזיבוז לסוכתו של הבעש"ט, ובראותם כיצד נבנתה הסוכה, וטענו שאיננה כשרה, וגם לאחרי אריכות השקו"ט בינם לבין הבעש"ט, לא קיבלו את דעתו של הבעש"ט ע"ד כשרותה של הסוכה ע"פ דין, עד שהבעש"ט פתח את ידו — לאחרי משך כמה רגעים שהי' בדביקות — וראו בידו פיסת קלף שבה נכתב "סוכת ר' ישראל כשרה", וחתום עלי' מט"ט שר הפנים!

[והמשך הסיפור הוא — שפיסת קלף זו היתה אח"כ אצל נכדו של הבעש"ט, בעל דגל מחנה אפרים, וכאשר מישהו הי' חולה רח"ל, הי' משתמש בה לרפואתו, ובאותה תקופה לא הי' בסביבתו הענין דהיפך החיים, עד שיום אחד נעלם הקלף. ואמר בעל דגל מחנה אפרים, שכיון

21) משלי ה, יז. וראה תו"מ חל"ה ע' 29. 24) ראה ס' בעש"ט עה"ת סוכות בתחלתו וש"נ.

22) זכרי' יד, ח.

23) שיחה זו לא הגיעה לידינו לעת-עתה

24) כ"ק אדמו"ר שליט"א סיפר הסיפור (החור"ל).

25) אות מג ואילך. וש"נ.

26) מתוך התרגשות, ובקול חנוק מבכי (החור"ל).

שהעובדה שלא הניח במחנו ענין של היפך החיים לא הי' סדר הרצוי, לכן נטלו ממנו את הקלף].

ח. ולכאורה אינו מובן — וכמדובר כמ"פ שדוקא על ענינים פשוטים לא שמים לב:

(א) כיצד יתכן שהבעש"ט שהי' למדן גדול ביותר בתורה — כמובן מגודל הפלאות למדנותו של רבינו הזקן, שהעיד על גודל הלמדנות של הרב המגיד²⁷, והרב המגיד העיד על גודל הלמדנות של הבעש"ט²⁸ — לא הי' יכול לנצח את גדולי מעזיבוז, ולהוכיח להם שסוכתו כשרה ע"פ דין?!

(ב) ועוד ועיקר:

כיצד יתכן שהבעש"ט ישב בסוכה כזו, שגם אם לאחרי אריכות השקו"ט הי' מצליח להוכיח שסוכתו כשרה ע"פ דין, וגם לאחרי האישור של מט"ט שר הפנים [דאף ש"לא בשמים היא"²⁹, הרי בנדו"ד לא חידש דבר, אלא רק הורה איזו סברא גוברת ומכריעה את חברתה³⁰], הרי בודאי אינה באופן של הידור מצוה?!

והגע עצמך: גם יהודי פשוט משתדל להדר בעניני תומ"צ, אפילו בנוגע לרקדוק קל של דברי סופרים, ועד למנהג ישראל תורה הוא³¹; ועאכו"כ כשמדובר אודות הבעש"ט, נשיא החסידות בדורו ובכל הדורות שלאח"ז, ובנוגע למצוה מן התורה, שמקיימים אותה במשך שבעה ימים³², ומצוה כללית³³, שנוגעת לכל השנה כולה, ובפרט ע"פ המבואר בחסידות³⁴ שמצות סוכה באה בהמשך לעבודת התשובה דיוהכ"פ. וא"כ איך יתכן שהבעש"ט ישב בסוכה כזו, שלא זו בלבד שאינה באופן של הידור מצוה, אלא עוד זאת, שלפי דעת כל גדולי מעזיבוז אינה כשרה, ועד שיש צורך שמלאך יעיד על כשרותה?!

אוי"ח סוסק"פ. סתל"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.

(32) וגם אם נאמר שלאחרי השקו"ט כו' ישב בסוכה אחרת, אינו מובן: למה מלכתחילה בנה סוכה כזו, בחשבו לישב בה במשך שבעת ימי חג הסוכות.

(33) ראה גם "רשימות" חוברת סב ע' 10.

(34) המשך וככה תרל"ז ספצ"ג ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ריש ע' תרכז).

(27) ראה גם "היכל הבעש"ט" (שנת תשס"ט) גליון כב ע' פט ואילך. וש"נ.

(28) ראה כתר שם טוב בהוספות ש"כ. וש"נ. וראה גם תו"מ חל"ז ע' 233.

(29) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

(30) ראה "פתיחה" (להר"ר מרגליות) לשו"ת מן השמים (בתחלתה). וש"נ.

(31) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורו ע' 153. שו"ע אדה"ז

וקושיא זו מתחזקת יותר ע"פ דברי הגמרא³⁵ בנוגע לדברי יחזקאל "נבלה וטרפה לא אכלתי"³⁶, "לא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם" (שנולד בה ספק והוצרך לשאול לחכם להתירו), והיינו, שאע"פ שהחכם פסק שהיא כשרה לכל הדעות, מ"מ, כיון שהקצב נסתפק והוצרך לשאול לחכם, לא אכל ממנה — ועאכו"כ כשמדובר אודות סוכה שכל גדולי מעיבוז אומרים שאינה כשרה, שזהו"ע גרוע יותר שלא בערך מ"בהמה שהורה בה חכם"?!

ג) וביותר יוקשה: סיפור הנ"ל — שאירע בפרהסיא, עד שנשאר לדורי דורות — למאי נפק"מ בנוגע אלינו?

ובודאי אין לומר שהכוונה בזה היא, שכאשר יש שתי סוכות, סוכה כשרה, וסוכה שיש לפקפק בכשרותה, יש להעדיף את הסוכה המפוקפקת — שהרי מפורש להדיא בשו"ע³⁷ ש"נהגו עכשיו לעשות מחיצות שלימות", ולא "שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח"³⁸.

וכמו"כ אין לומר שסיפור זה נוגע לנו כדי לידע גדלותו של הבעש"ט שהי' יכול לקבל הסכמה מ"שר הפנים" כו' — הרי גם אם ענין זה מוסיף בגדלותו של הבעש"ט, הי' הדבר יכול להיעשות באופן אחר, ללא ויותר על קיום מצות סוכה בהידור.

ולעת-עתה לא מצאתי שיתעכבו על קושיות אלו (שיפריע הדבר לשינתו של משהו...), ועאכו"כ שלא מצאתי ביאור בזה.

ט. ובדרך אפשר — יש לומר:

ידוע שבכללות העולם ישנם ג' ענינים³⁹: (א) עניני מצוה, שבהם שורה קדושה, (ב) ענינים ששייכים לצד של היפך הקדושה — ג' קליפות הטמאות לגמרי, שהם דברים האסורים, ש"אסורים וקשורים בידי החיצונים לעולם ואין עולים משם עד כי יבוא יומם כו"⁴⁰, (ג) עניני הרשות, דבר המותר, "שאינו קשור ואסור בידי החיצונים כו"⁴⁰, להיותו מקליפת נוגה, ש"היא בחי' ממוצעת בין שלש קליפות הטמאות לגמרי ובין בחי' ומדרגת הקדושה, ולכן פעמים שהיא נכללת בשלש קליפות הטמאות .. ופעמים שהיא נכללת ועולה בבחי' ומדרגת הקדושה כו"⁴¹,

39) ראה גם שיחת שמחת ביה"ש תשכ"א סיי"ח (תו"מ חכ"ט ע' 71). וש"נ.
40) תניא פ"ז (יב, א).
41) שם (יא, ב).

35) חולין לז, ב (ובפרש"י).
36) יחזקאל ד, יד.
37) רמ"א או"ח סתר"ל ס"ה.
38) סוכה ו, ב.

והיינו, שע"י עבודת האדם יכולים לעשות מזה כלי לאלקות, ענין של מצוה, ועד לקדושה עצמה.

והנה, בדרך כלל יודעים בפשטות לאיזה מג' סוגים הנ"ל שייך כל ענין, אבל, יש ענינים שבהם יש מקום לשקו"ט; הלעו"ז טוען, שענין פלוני שייך אליו, ולכל היותר — טוען הלעו"ז — הרי זה דבר הרשות, אבל אי אפשר לעשות ממנו מצוה, ועאכר"כ מצוה כללית, וכפי שמצינו בנוגע לסוכה, שדבר שראוי לקבל טומאה (לא דבר טמא, אלא רק ראוי לקבל טומאה) פסול לסכך⁴², והיינו, שאע"פ שהוא דבר המותר, מ"מ, הרי זה חומר שאינו מוכשר שיתגלה בו רצון העליון (שזהו כללות ענין המצוות), או הגילוי הפרטי שבמצות סוכה — מקיפים דבינה¹⁹.

וכיון שיש ספק אם דבר זה יכול לעלות לקדושה, הרי מזה גופא מוכח שזהו דבר שיש לו שייכות ללעו"ז.

ועפ"ז יש לבאר מה שאמר יחזקאל "נבלה וטרפה לא אכלתי", "לא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם" (שנולד בה ספק והוצרך לשאול לחכם להתירו) — כי, אע"פ שע"י הפס"ד של החכם שמתיר את הדבר הרי הוא יוצא משליטת הלעו"ז (כמבואר באגה"ק⁴³), מ"מ, כיון שלפי שעה ה' הדבר מוטל בספק, הרי זה מורה על היותו דבר שאלקות אינו חודר בו בנקל כ"כ, ולכן, לפי ערך מעמדו ומצבו של יחזקאל הרי זה נקרא בשם "נבלה וטרפה".

י. אמנם, לאידך גיסא, הרי ישנו עילוי מיוחד כאשר פועלים בדבר שהי' שייך ללעו"ז, לבררו ולהעלותו לקדושה — "להוציא יקר מזולל"⁴⁴ (ועד שבשביל ענין זה ירדה הנשמה למטה כו').

ובענין זה יש כמה אופנים:

יש אופן שהבירור נעשה ע"י הדיבור — שזהו הפס"ד בתורה, כידוע שלכל אחד מישראל יש חלק בתורה השייך אליו, כמ"ש "ותן חלקנו בתורתך"⁴⁵, ועי"ז שפוסק הלכה הרי הוא פועל בעולם — "הליכות עולם לו"⁴⁶.

ולדוגמא — פסק הלכה שזוהי סוכה כשרה, ואינה תחת ממשלת הלעו"ז שרצונה שסוכה זו לא תהי' ראוי' להמשכת המקיפים דבינה.

(42) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסתר"כ"ט. (45) אבות פ"ה מ"כ. וראה לקו"ש ח"י"ג ע' וש"נ. 118 ואילך, ובהערה 34 שם. וש"נ.

(43) סכ"ו (קמד, ב). (46) חבקוק ג, ו. וראה מגילה כח, סע"ב.

(44) ע"פ ירמ' טו, יט. וראה ב"מ פה, א. וש"נ.

וכל זה — כאשר החומריות אינה בהתגברות כ"כ, שאז מספיק פסק ההלכה בדיבור כדי להוציאו מממשלת הלעו"ז; אבל כאשר החומריות היא בהתגברות ביותר — אזי לא מספיק ענין הדיבור, אלא צ"ל ענין של מעשה דוקא, כפי שמצינו בכמה ענינים ש"אתי מעשה ומבטל כו"⁴⁷, והמעשה גופא — לא ע"י אחרים, אלא בעצמו דוקא.

ובזה היתה גדלותו של הבעש"ט — לפעול המשכת הקדושה בסכך הסוכה גם במעמד ומצב שמצד התגברות החומריות אי אפשר לפעול זאת אפילו לא ע"י פסק ההלכה בדיבור, שלכן, הנה גם גדולי מעזיבו שבאו לסוכתו של הבעש"ט (שמזה מוכח שלא היו מאלו שלחמו נגדו, אלא כיבדוהו והתפלפלו עמו כו'), ושמעו את סברותיו של הבעש"ט בהבנה והשגה כו' להכשיר את הסוכה, לא נתקבל הדבר אצלם (שזהו מצד תוקף התגברות החומריות דלעו"ז, שלכן לא יכלו אנשי מעזיבו להמשיך שם מקיפים דבינה), ואעפ"כ, ע"י המעשה בפועל שישב בסוכה זו, פעל הבעש"ט שהסוכה תהי' כשרה — לא ע"פ קבלה, אלא ע"פ נגלה דתורה (כידוע פתגם הצ"צ בזה⁴⁸), כפי שנתאשר ע"י מט"ט שר הפנים, שעל ידו באה השליחות בנוגע לתורה⁴⁹.

ועפ"ז מובן הטעם לכך שהבעש"ט, לאחר שלימות עבודת התשובה דיוהכ"פ, הי' להוט כ"כ ("ער האָט זיך אַזוי געקאַכט") להכשיר סוכה זו, אף שהי' יכול לישב בסוכה אחרת שתהי' באופן של הידור מצוה — כי, דוקא מצד גודל מעלת עבודתו כו', רצה לשבור ולהכניע ("דורכברעכען") את החומריות כו', שגם שם תומשך השראת הקדושה שבמצות סוכה.

יא. אך עדיין צריך להבין — למאי נפק"מ כל הנ"ל לאנשים כערכנו, שעבודה זו אינה שייכת אליהם כלל, שלא בדרי דאונא לגמרי? אך הענין הוא — שסיפור זה מהוה ביאור והסבר על כמה מאורעות בלתי-רצויים, שדוקא לאחריהם ניתוסף עילוי בעניני קדושה. ובהקדמה — שבודאי אין צריך לחפש ענינים כאלו ("אליין שפאַרן זיך"), כיון שזוהי הנהגה ששייכת לבעש"ט, ולא לאנשים כערכנו; המדובר הוא רק לאחר שקורים מאורעות כאלו, ומתעוררת שאלה: למה היתה כזאת?! — הן אמת שע"ז "יתגדל ויתקדש שמי' רבא", אבל

47) ראה קידושין נט, א"ב. וש"נ.

48) ראה תו"מ ח"ג ע' 288 הערה 33. 49) ראה תו"מ חל"ה ע' 129. וש"נ.

השאלה היא למה הוצרך הדבר מלכתחילה?! — הרי מוטב שמלכתחילה לא תהי' קושיא, ואז לא יהי' צורך בתירוץ! — הן אמת שגדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים, עד כדי כך, שב"מקום שבעלי תשובה עומדין, אין צדיקים גמורין יכולים לעמוד בו"⁵⁰, אבל אעפ"כ, מהו הצורך ב"גדולה" זו, ומוטב הי' אם לא היו מגיעים לזה מלכתחילה, אלא הם במעמד ומצב כפי ש"עשה את האדם ישר"⁵¹.

ועל זה בא המענה — שברור הדבר ש"טוב וישר הוי' וגו'"⁵², ויש בזה כוונה טובה — כדי לפעול ענין הבירור כו', וכמובן מהסיפור הנ"ל, שהבעש"ט סיכן את עצמו ("ער האָט זיך איינגעשטעלט") במשך ז' מעת-לעת כדי לשבור ולהכניע ("דורכברעכן") את הלעו"ז, ולפעול את כשרותה של הסוכה, בעשותו זאת בפרהסיא כו'.

וזוהו גם הלימוד לכאו"א מישראל בחייו הפרטיים — שלפעמים יש מעמד ומצב שקיום מצוה הוא בקושי כו', ואז נשאלת השאלה: הן אמת ש"לפום צערא אגרא"⁵³, אבל אעפ"כ, מהו הצורך שיהי' כן מלכתחילה?! — הנה המענה על זה, שלפעמים רוצה הקב"ה שיהי' הסדר באופן שיש צורך במלחמה עם הלעו"ז, לברר ולהוציא משם כו', ודוקא עי"ז ניתוסף אור גדול יותר, כיתרון האור מן החושך⁵⁴.

וזוהי ההכנה והכלי להעילוי ד"לאתבא צדיקייא בתיובתא"⁵⁵, שקשור עם ענין הגאולה, כהפס"ד ש"סוף ישראל לעשות תשובה . . ומיד הן נגאלין"⁵⁶.

* * *

יב. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה כתר יתנו לך.

* * *

יג. בנוגע להמבואר בזהר⁵⁷ אודות ענין האושפיזין שבחג הסוכות, הנה ע"פ המבואר בסידור⁵⁸ בהתחלת הדרוש, מובנת השייכות של ענין זה לחג הסוכות דוקא; אבל ע"פ המבואר שם בסיום הענין, שע"י

(54) ראה תניא פי"ב. פכ"ו.	(50) ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה
(55) ראה זח"ג קגג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.	פ"ז ה"ד.
(56) רמב"ם שם ה"ה.	(51) קהלת ג, כט.
(57) ח"ג קג, ב ואילך.	(52) תהלים כה, ח. וראה יל"ש עה"פ (רמז תשב). ועוד.
(58) עם דא"ח — שער הסוכות רנו, ב.	(53) אבות פ"ה מכ"א.

האושפיזין נשלל הענין ד"פרש חגיכם"⁵⁹, אינו מובן, מדוע ענין זה הוא בחג הסוכות דוקא⁶⁰, ולא בשאר הימים טובים?

יד. ובהקדמה — שיש ענינים בחסידות שמובנים יותר ע"פ נגלה, וכן לאידך, שיש ענינים בנגלה שמובנים רק ע"פ חסידות, שהרי נגלה וחסידות אינם שתי תורות, אלא תורה אחת⁶¹.

ועד"ז בענינו, שביאור השייכות של ענין האושפיזין לחג הסוכות דוקא, ולא לשאר הימים טובים, יובן ע"פ המבואר בילקוט שמעוני⁶² החילוק בין חג הסוכות לשאר הימים טובים, וז"ל:

"אתה מוצא שלש שמחות כתיב בחג .. אבל בפסח אין אתה מוצא שכתוב בו אפילו שמחה אחת .. שבפסח התבואה נידונית ואין אדם יודע אם עושה השנה (תבואה) אם אינו עושה (לפיכך אין כתוב שם שמחה) [אלא שמצינו גזירה שוה — "גמר חמשה עשר חמשה עשר מחג הסוכות"⁶³, ומזה למדים שגם בחג הפסח צ"ל ענין השמחה⁶⁴]. .. וכן אתה מוצא כל שבעת ימי החג אנו קורין בהן את ההלל, אבל בפסח אין אנו קורין את ההלל אלא ביום טוב הראשון ולילו (ומה שקורין חצי הלל בשאר הימים, אינו אלא מנהג⁶⁵) .. וכן אתה מוצא שאין כתוב בעצרת אלא שמחה אחת .. שהתבואה נכנסת בפנים, ומה טעם אין כתוב שם שתי שמחות, לפי שפירות האילן נידונין. אבל בראש השנה אין כתיב שם אפילו שמחה אחת, שהנפשות נידונות, ומבקש אדם את נפשו יותר מממונו. אבל בחג, לפי שנטלו הנפשות דימוס (פסק דין של הצלה וחסד⁶⁶) ביום הכפורים .. ועוד, שהתבואה ופירות האילן בפנים, לפיכך כתב שלש שמחות".

וכמו בגשמיות — כן הוא גם ברוחניות הענינים⁶⁷:

בחג הפסח — היתה היציאה ממצרים ע"י הגילוי מלמעלה, כיון שבנ"י מצד עצמם היו שקועים במ"ט שערי טומאה⁶⁸, ורק לאח"ז התחילה עבודת בני"י בספירת העומר כו'. ולכן לא שייך עדיין ענין השמחה.

59) לשון הכתוב — מלאכי ב, ג. וראה
 גם זח"ב פח, ב. רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ח.
 שו"ע אדה"ז או"ח סתקב"ט סי"א.
 60) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ס תשי"ב
 סי"ו (תו"מ ח"ד ע' 33).
 61) ראה גם תו"מ חל"ט ע' 356 ואילך.
 ועוד.
 62) אמור רמז תרנד (בתחלתו).
 63) שבת קלא, ב.
 64) יראים סקכ"ו.
 65) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סת"צ ס"ז.
 וש"נ.
 66) פי' מת"כ לויק"ר פכ"ד, ב.
 67) ראה גם תו"מ ח"י ס"ע 32 ואילך.
 חל"ד ס"ע 39 ואילך. וש"נ.
 68) ראה זו"ח ר"פ יתרו.

ולהעיר, שחג הפסח קשור עם ענין האמונה⁶⁹, והיינו, שמאמין שמצד הגילוי מלמעלה תהי' גם עבודתו כדבעי, אף שמצד עצמו אינו יודע איך תהי' עבודתו בפועל. וע"ד "מאמין בחי העולמים וזורע"⁷⁰, שפעולת הזריעה היא רק מצד ציווי הקב"ה "וברכך ה' אלקיך) בכל אשר תעשה"⁷¹, כיון שמאמין בה' כו', אבל הוא מצד עצמו אינו יודע אם תהי' הצמיחה (כנ"ל ש"התבואה נידונית ואין אדם יודע כו").

ובחג השבועות, "זמן מתן תורתנו" — כבר ישנו ענין העבודה, אבל עיקרה הוא מצד הגילוי מלמעלה, ועדיין לא יודעים איך יהי' מעמדו ומצבם של בני" מצד עצמם כו'. ולכן נזכר ענין השמחה רק פעם אחת. ואילו עיקר ושלמות ענין השמחה (שלש שמחות) הוא בחג הסוכות — לאחרי העבודה דר"ה ויוהכ"פ כו'.

וכיון שעיקר ענין השמחה הוא בחג הסוכות דוקא, לכן ישנו ענין האושפזין בחג הסוכות דוקא⁷².

* * *

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון ג' התנועות (דהבעש"ט, הרב המגיד ואדמו"ר הזקן) — ג"פ.

לאחרי ברכת המזון⁷³, תפלת מעריב והבדלה — חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל הנאספים שיחיו מ"כוס של ברכה".
טרם צאתו הורה לנגן "כי בשמחה תצאו".

כו', ועכשיו הפסיקו הפעילות כו'. והוסיף, שאם יצטרך לעשות זאת בעצמו — אזי יורה לילד לפני בר-מצוה (שאצלו לא שייך הענין ד"שלוחו של אדם כמותו", כיון שאין בו דין שליחות (ראה לקו"ש חל"ג ע' 116 ואילך. וש"נ)) שיתחיל לנגן... (וכאשר א' הילדים התחיל לנגן, הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א שכל הקהל ינגנו עמו, ועודד את השירה בתנועות ידיו הק'). ואח"כ ברך את הזקנים הנ"ל, שישארו צעירים וימשיכו לפעול כו'.
כמו"כ אמר, שבשנה זו לא יצא להתוועדות דשמחת בית השואבה, ואעפ"כ, יערכו התוועדות כמו בכל שנה.

69) ראה גם לקו"ש חכ"ט ע' 233.
70) ירושלמי — הובא בתוס' שבת לא, סע"א.
71) פ' ראה טו, יח.
72) חסר המשך וביאור הענין (המו"ל).
73) לקראת סיום ההתוועדות העיר כ"ק אדמו"ר שליט"א על כך שבמהלך ההתוועדות לא ניגנו בשמחה כו',* וטען: היכן הם הזקנים, שפעם, בהיותם צעירים, היו עושים ופועלים
* כנראה, שבגלל שכ"ק אדמו"ר שליט"א לא ניגן בעצמו (כנראה, בגלל האבילות כו'), לכן, גם הקהל לא ניגן (המו"ל).